

на языке оригинала. Как, например, переводчику передать значение слова *океан* представителям племени, живущего в горах?

Концептуальная эквивалентность. Еще одна трудность при переводе – соединение разных концепций. Они бывают общекультурными (этическими) и специфично-культурными (эмическими). Очевидно, что последние по определению не поддаются эквивалентному переводу. Например, в русском языке нет *одного* слова, обозначающего родных братьев и сестер (англ. – *siblings*). Поэтому выделенная часть в предложении «He had six *siblings*, and only one of them chose to live in the country.» без более широкого контекста перевести затруднительно (*один* или *одна* из них?).

Изложенное выше позволяет сделать вывод об актуальности такого требования к мастерству переводчика, как знание и уважение чужой культуры. Это необходимо для достижения эквивалентного и точного перевода, а также для эффективности процесса межкультурной коммуникации.

Рысы рамантызму ў “Трэцім Фаўсце” Ё. В. Гётэ

Супранкова Т. С., ФМА БДУ

“Трэці Фаўст” славу тага нямецкага пісменніка Ё. В. Гётэ – лібрэта да оперы выхадца з Беларусі князя Антонія Генрыка Радзівіла – прадукт межкультурнага узаемакантакту і ўзаемадзеяння эпох. У 1808 годзе з друку выйшла першая частка гётэўскага “Фаўста” (“Другога Фаўста”) ў адрозненні ад першага варыянта – “Пра-Фаўста”, напісанага яшчэ маладым таленавітым аўтарам і ім жа знішчанага), а з 1814 геніяльны паэт згаджаецца супрацоўнічаць з кампазітарам у якасці лібрэтыста. Творчы шлях музыканта А. Радзівіла вельмі плённы, пра што адзначалі яшчэ яго сучаснікі, але вяршыняй яго творчасці, як і ў выпадку Ё. В. Гётэ, стаў музычны “Фаўст”. Час творчасці князя Радзівіла прыпаў на першую трэць XIX стагоддзя, калі эпоха класіцызма перадавала эстафету сентыменталізму і рамантызму. Усе гэтыя мастацкія напрамкі знайшлі сваё адлюстраванне ў оперы А. Радзівіла.

Даследчык музыкальнага “Фаўста” і рэжысёр-пастаноўшчык оперы Віктар Скорбагатаў у сваім артыкуле “Лёс падарыў Гётэ музыку Радзівіла” адзначае, што “Фаўст” А. Г. Радзівіла з’яўляецца тэатральна-музычным здабыткам эпохі еўрапейскага рамантызму. Улюбёнымі музычнымі жанрамі кампазітараў таго часу, што стваралі ў русле рамантызму, былі опера, сімфонія і балет. Вялікая ўвага ў творах надавалася гераічнаму мінуламу, народным песням, баладам і легендам, а цэнтральнымі персанажамі былі асобы надзвычайныя, індывідуальныя, арыгінальныя, якія дзейнічаюць ў выключных абставінах. Увагу рамантыкаў прыцягвае свет ідэальны, які так адрозніваўся ад зямнога чалавечага быцця і супрацьстаяў

яму. Таму паўстае пытанне аб тым, ці можна лічыць лібрэта мастацкім творам эпохі рамантызму. Цяжка даць на гэта адназначны станоўчы адказ, таму што сам Гётэ пры ўсім сваім універсалізме не змог цалкам прыняць рамантычную культуру. Што тычыцца музыкі оперы, то яе кампазітар Антоній Радзівіл не проста рэагаваў на новыя павевы ў мастацтве, а вырас у інтанацыйным полі рамантызму, і гэта значна паўплывала на музычную стылістыку твора. Цэласны аналіз лібрэта дае магчымасць вылучыць некаторыя рысы паэтыкі літаратурнага рамантызму.

У оперы можна заўважыць шэраг сцэн, якія дэманструюць зацікаўленасць аўтара народным жыццём. Гэта “Bettler-Lied” – “Песня Жабрака”, “Geschwind-Marsch” – “Імклівы марш”, “Bauern unter der Linde” – “Сяляне пад ліпай”, “Arie von Gretchen” – “Арыя Грэтхен” і інш. З цікавасцю Гётэ звяртаецца і да свету ірацыянальнага, трансцэндэнтнага, свету духаў, якія спрабуюць уздзейнічаць на чалавечы лёс, пра што сведчаць сцэны “Chor der Engel” – “Хор Анёлаў”, “Geister-Chor” – “Хор Духаў”, “Kerker” – “У цямніцы” і інш. Галоўныя героі твора – Фаўст, Грэтхен, Мефістофель – персанажы выключныя па сіле духу і характару. З вялікай мастацкай выразнасцю паказаны сцэны кахання Фаўста і Грэтхен. У асноўным сюжэтнае ядро лібрэта апіраецца на “Urfaust” (“Пра-Фаўста”), які быў напісаны маладым Гётэ яшчэ ў шцюрмерскі перыяд. Таму ўплыў шцюрмерства-прадвесніка рамантызму на нямецкіх землях – таксама відавочны. Матыў грэхпадзення і апраўдання, на якім грунтаваліся творы гайдэльбергскіх рамантыкаў, у Ё. В. Гётэ таксама з’яўляецца генеральным. У фінальнай сцэне ўратавання гучыць адна з галоўных ідэяў аўтара – ідэя выратавання праз пакаянне, праз смерць, звязаная з канцэпцыяй “stirb und werde” – “памры і адраджся”, “памры і стань”, “памры і вечна будзь”; гэтая канцэпцыя будзе пазней сфармулявана Гётэ ў заключнай сцэне другой часткі “Фаўста” як духоўнае адраджэнне чалавека, як ісціна і мэта ўсіх яго зямных пошукаў – Царства Нябеснае.

Цяжка сказаць, у якой ступені паэтыка рамантызму паўплывала на Гётэ, але без сумнення можна адзначыць, што вялікі паэт робіць спробу сінтэзаваць некаторыя яе рысы ў сваёй творчасці, у тым ліку ў “Трцім Фаўсце”.

Корпусная лінгвістыка в исследовании межъязыковой коммуникации

Тарасевич Л.А., БГЭУ

Исследования межъязыковой коммуникации предполагает, в первую очередь, сопоставительные исследования функционирования единиц языка-цели, которые направлены не только и не столько на фиксацию общностей и различий в сопоставляемых языковых системах, сколько на выявление